

Θάνατος καί ὕπνος

«Ὁ ὕπνος εἶναι θάνατος» λέει ἀκόμα στίς μέρες μας ἡ λαϊκή σοφία, ταυτίζοντας τίς συνέπειες ἐνός γλυκοῦ καί παραταταμένου ὕπνου.

Ὄστόσο, ἡ λαϊκή καί ποιητική φαντασία προσωποποίησε τὴν ἰδέα τοῦ θανάτου. Στὴν Ἰλιάδα συναντάμε τὸ Θάνατο ὡς θεότητα πού κατοικεῖ σέ μιά σπηλιά στὴ Λήμνο μαζί μὲ τὸν ἀδελφό του τὸν Ὕπνο. Τὰ δύο ἀδελφία μεταφέρουν τὸ νεκρὸ Σαρπιδόνα στὴ χώρα του τὴ Λυκία. Τὴν ποιητικὴ αὐτὴ σκηνὴ ἔχει ἀπεικονίσει ἡ τέχνη στὰ τέλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. Τὰ δύο ἀδελφία, ἰδίωμα παιδιὰ τῆς Νύχτας, ἀποδίδονται ὡς δύο ἄραιοι νέοι μὲ φτερά. Ὅμως ὁ καθένας περικλείει διαφορετικὰ συναισθήματα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ὕπνος πλαναται εἰρηνικά καί καλοδεχομένους, ἐνῶ ἀντίθετα ὁ Θάνατος ἔχει σκληρὴ καρδιά καί τὸν ἀπεχθάνονται ἀκόμα καί οἱ θεοί.

Στὴν ποίηση τῆς κλασικῆς Ἑλλάδας, ὁ Θάνατος εἰσάγεται μὲ τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Αἰσχύλο καί ἰδιαίτερα μὲ τὸν Εὐριπίδη. Στὴν τραγωδία του «Ἄλκηστις», ἐμφανίζεται σάν ὁ βασιλιάς τῶν νεκρῶν μὲ τὸν ὄνομα Παλεύει ὁ Ἡρακλῆς, τὸν νικά καί τοῦ παίρνει τὴν Ἄλκηστι γιὰ νὰ τὴ φέρει πίσω στοῦ σύζυγό της Ἄδμητο.

Ἡ Πausανίας μᾶς πληροφορεῖ ὅτι στὴ Σπάρτη ὑπῆρχε ἀγαλμα τοῦ Θανάτου.

Στὴ λάρνακα τοῦ Κύψελου, ἀφιέρωμα τῶν Κορινθίων τυράννων στὴν Ὀλυμπία γύρω στοῦ 570 π.Χ., ἀπεικονίζονται ὁ Ὕπνος καί ὁ Θάνατος στὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας τους, τῆς Νύχτας. Ὁ Ὕπνος περιγράφεται ἀπὸ τὸν Pausanias ὅτι ἔχει ἀποδοθεῖ μὲ ἀνοιχτὰ χρώματα ἐνῶ ὁ Θάνατος μὲ σκοτεινά.

Στὴ φωτογραφία εἰκονίζεται λεπτομέρεια ἀπὸ ἀθηναϊκὴ ληκυθο τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (Βρετ. Μουσ. D.59) Ὁ Θάνατος ἐμφανίζεται ὡς ὄριμος ἄνδρας δίπλα στοῦ ἀδελφό του Ὕπνο. Ὁ Θάνατος, μὲ τὴ μορφή πολεμιστῆ, μοιάζει νὰ ἐνσαρκώνει τὸν «Θάνατον Καλόν», τὸ θάνατο τοῦ ἠρωικοῦ πολεμιστῆ πού θὰ μείνει γιὰ πάντα στὴ μνήμη τῶν ζωντανῶν ὄμορφος, ρωμαλέος, ἐνῆρετος. Ἡ μορφή τοῦ Θανάτου θυμίζει ἐδῶ, μὲ τὴ γαμψὴ τοῦ μῦτη καί τὰ ἄγρια, ἀκατάστατα μαλλιά του τίς περιγραφές τοῦ Χάρου στὰ τραγωδία τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Στὸ μοιρολόγι τοῦ Κάτω Κόσμου καί τοῦ Χάρου (Ν.Γ. Πολίτης 210) ἀποκαλεῖται «Ἀντρείθλαχος»: Ἀνδρείος Βλάχος, ἦτοι ὁ ἀνδρείος καί ἅμα σκαιὸς καί τραχύς.